

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ

(өмірдің қиын жағдайына тап болған отбасылар
үшін құқықтық сұрақтар және жауаптар)

Нұр-Сұлтан, 2021

Құрастырушылар:

Шкрептун Михаил Сергеевич – заңгер, кеңесші заңгер, Қазақстандық консультанттарының палатысының мүшесі, Қазақстан заңгерлерінің одағы мүшесі.

Семененко Наталья Николаевна – жоғары білікті психолог, ҚР отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасын жаңарту жөніндегі жұмыс тобының мүшесі.

Полякова Варвара Викторовна – психолог, «Өмірдің қиын жағдайына тап болған балалы отбасыларды қолдау жөніндегі шараларды әзірлеу және жүзеге асырау» жобасының үйлестірушісі.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	4
1. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫ 1995 ЖЫЛЫ 30 ТАМЫЗДА РЕСПУБЛИКАЛЫҚ РЕФЕРЕНДУМДА ҚАБЫЛДАНҒАН.	5
2. НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР	7
3. СҰРАҚТАР ЖӘНЕ ЖАУАПТАР	9
ҚОРЫТЫНДЫ	23

КІРІСПЕ

Әдістемелік құрал өмірдің қиын жағдайына тап болған отбасыларға және Қазақстан Республикасының әлеуметтік қамсыздандыру және тұрғын үй мәселелерін шешу, еңбек қызметі, отбасылық қатынастар, алимент және басқа да құқықтық сипаттағы мәселелер бойынша заңнама аясында жауап табуға мүмкіндік беретін заңгерлік көмек алуға мұқтаж отбасыларға арналған.

Құралда әрбір мәселе бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасына сілтеме жасай отырып жауап берілетін болады, сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарында, мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарында және соттарда өзін-өзі қорғауға, сауатты түрде өтініштер, талап арыздар, шағымдар, талап арызға жауап және басқа да құқықтық сипаттағы құжаттар жасауға, соттарда өз құқықтарын қорғауға мүмкіндік беретін ұсынымдар берілетін болады, бұл өз кезегінде ақша қаражатын, арнайы құқықтану мамандығы бойынша кәсіби білімі бар адвокат, кеңесші заңгер іздеуге уақытын үнемдеуге мүмкіндік береді. Егер азаматтар өмірдің қиын жағдайына тап болғанда өзбетінше өз құқықтарын және мүдделерін қорғау үшін осы әдістемелік құралға сүйене отырып, «Әділет» Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесін, eGov.kz электронды үкімет порталын, Қазақстан Республикасы сот органдарының электрондық сервистеріне қол жеткізуге арналған бірыңғай терезесін, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінің атқарушылық іс-жүргізу органдарының автоматтандырылған ақпараттық жүйесін қолдана алады.

Әдістемелік құрал «Өмірдің қиын жағдайына тап болған балалы отбасыларды қолдау жөніндегі шараларды әзірлеу және жүзеге асыру» жобасы шеңберінде әзірленген және жобаны іске асыру үшін Instagram-да @ kz_happy_family https://instagram.com/kz_happy_family?utm_medium=copy_link ресми парақшасы құрылған, авторлық құқықты сақтау үшін суреттер @ kz_happy_family ресми парақшасынан алынды.

1. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫ 1995 ЖЫЛЫ 30 ТАМЫЗДА РЕСПУБЛИКАЛЫҚ РЕФЕРЕНДУМДА ҚАБЫЛДАНҒАН.

2. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (жалпы бөлім) №268 – XIII 27 желтоқсан 1994 жыл.

3. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (ерекше бөлім) Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 1 шілдедегі N 409 Кодексі.

4. Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.

5. Қазақстан Республикасының Азаматтық процесілік кодексі 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V ҚРЗ.

6. Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі. Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 29 маусымдағы № 350-VI ҚРЗ Кодексі.

7. Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV Кодексі.

8. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі. 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V ҚРЗ.

9. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі. 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚРЗ.

10. Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексі. 2014 жылғы 4 шілдедегі №231 - V ҚРЗ.

11. Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке тқленетін басқада міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» Кодексі. 2017 жылғы 25 желтоқсандағы №120 -VI ҚРЗ.

12. Қазақстан Республикасы «Арнайы әлеуметтік қызметтер туралы» Заңы. 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 114-IV.

13. «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 17 шілдедегі N 246 Заңы.

14. «Мемлекеттік қызметтер туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 15 сәуіріндегі №88 -V Заңы.

15. «Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2005 жылдың 13 сәуіріндегі №39 Заңы.

16. «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуіріндегі N 94 Заңы.

17. «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2018 жылғы 5 шілдедегі № 176-VI ҚРЗ.

18. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы.

19. «Баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы.

20. «Медиация туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 28 қаңтарындағы № 401-IV Заңы.

21. «Әлеуметтік көмек көрсетілетін азаматтарға әлеуметтік көмектің мөлшерін, көздерін, түрлерін және оны беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 12 наурыздағы № 320 Қаулысы.

22. «Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 21 мамырдағы № 504 қаулысы.

23. «Арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемінің тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 14 наурыздағы N 330 Қаулысы.

24. «Мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғын үй немесе жеке тұрғын үй қорынан жергілікті атқарушы орган жалдаған тұрғын үй беру және пайдалану қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 1 желтоқсандағы № 1420 Қаулысы.

25. «Мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғын үйге немесе жеке тұрғын үй қорынан жергілікті атқарушы орган жалдаған тұрғын үйге мұқтаж Қазақстан Республикасының азаматтарын есепке қою қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 26 маусымдағы № 856 Қаулысы.

26. «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек тағайындау және төлеу және кепілдедік берілген әлеуметтік топтаманы ұсыну қағидаларын бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 5 мамырдағы № 320 бұйрығы.

27. «Мемлекеттік базалық зейнетақы төлемін бюджет қаражаты есебінен беру, сондай-ақ жасына байланысты зейнетақы төлемдерін, мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айрылу жағдайы бойынша берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақыларды, мемлекеттік арнайы жәрдемақыларды тағайындау және жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 223 бұйрығы.

28. «Әлеуметтік жұмыскерлерге қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2018 жылғы 14 тамыздағы № 350 бұйрығы.

29. «Тұрғын үй сертификаттарын беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 20 маусымдағы № 417 бұйрығы.

30. «Халықты әлеуметтік қорғау саласында арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы № 165 бұйрығы.

31. «Мемлекеттік қорғаншылық және қамқоршылық жөніндегі функцияларын жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 30 наурыздағы № 382 Қаулысы.

32. «Соттардың еңбек дауларын шешу кезінде заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 6 қазандағы № 9 нормативтік қаулысы.

33. «Соттардың алименттерді өндіріп алу жөніндегі істерді қараған кезде заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2019 жылғы 29 қарашадағы № 6 Нормативтік қаулысы.

34. «Соттардың балаларды тәрбиелеуге байланысты дауларды шешу кезінде заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2018 жылғы

29 қарашадағы № 15 нормативтік қаулысы.

35. «Соттардың некені (ерлі-зайыптылықты) бұзу туралы істерді қараған кезде заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2000 жылғы 28 сәуір N 5 нормативтік қаулысы.

2. НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР

1. Ұғымдар:

1) алименттер – бір адам оны алуға құқығы бар екінші адамға беруге міндетті ақшалай немесе материалдық қаражат;

2) Қазақстан Республикасының балалар құқықтарын қорғау саласындағы уәкілетті органы – Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын орталық атқарушы орган;

3) қамқоршылық – он төрттен он сегіз жасқа дейінгі баланың (балалардың), сондай-ақ құмар ойындарға, бәс тігуге, спирттік ішімдіктерге немесе есірткі заттарға салыну салдарынан сот әрекет қабілетін шектеген кәмелетке толған адамдардың құқықтары мен мүдделерін қорғаудың құқықтық нысаны;

4) қорғаншылық – он төрт жасқа толмаған балалардың және сот әрекетке қабілетсіз деп таныған адамдардың құқықтары мен мүдделерін қорғаудың құқықтық нысаны;

5) қорғаншы немесе қамқоршы - қорғаншылық немесе қамқоршылық жөніндегі функцияларды жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының заңында белгіленген тәртіппен тағайындалған тұлға;

6) неке (ерлі-зайыптылық) – ерлі-зайыптылар арасындағы мүліктік және жеке мүліктік емес құқықтар мен міндеттерді туғызатын, отбасын құру мақсатында Қазақстан Республикасының заңында белгіленген тәртіппен тараптардың ерікті және толық келісімімен жасалған еркек пен әйел арасындағы тең құқықты одақ;

7) неке (ерлі-зайыптылық) жасы – осы Кодексте белгіленген, адамның некеге отыру (ерлі-зайыпты болу) құқығына жеткендегі жасы;

8) туыстар – үлкен атасы мен үлкен әжесіне дейін ортақ ата-бабалары бар туыстық байланыстағы адамдар;

9) жетім бала (балалар) – ата-анасының екеуі де немесе жалғыз анасы (әкесі) қайтыс болған бала (балалар);

10) жақын туыстар – ата-аналар (ата-ана), балалар, асырап алушылар, асырап алынғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек ағалы-інілер мен апалы-сіңлілер (аға-қарындастар), ата, әже, немерелер;

11) отбасы – некеден (ерлі-зайыптылықтан), туыстықтан, жекжаттықтан, бала асырап алудан немесе балаларды тәрбиеге алудың өзге де нысандарынан туындайтын және отбасы қатынастарын нығайтып, дамытуға септігін тигізуге арналған мүліктік және жеке мүліктік емес құқықтар мен міндеттерге байланысты адамдар тобы;

12) көпбалалы отбасы – құрамында бірге тұратын төрт және одан көп кәмелетке толмаған баласы, оның ішінде кәмелеттік жасқа толғаннан кейін білім беру ұйымдарын бітіретін уақытқа дейін (бірақ жиырма үш жасқа толғанға дейін) орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында күндізгі оқу нысаны бойынша білім алатын балалары бар отбасы;

13) отбасылық жағдай – некеде (ерлі-зайыпты) болу не болмау немесе некені (ерлі-зайыптылықты) бұзу, жесірлік, балалардың немесе отбасының басқа да мүшелерінің болуы немесе болмауы;

14) әлеуметтік қызметкер - арнайы әлеуметтік қызмет көрсететін және (немесе) арнайы әлеуметтік қызмет көрсетуде қажеттілікті бағалауды және анықтауды жүзеге асыратын, бекітілген талаптарға сәйкес келетін қажетті мамандыққа ие қызметкер;

15) арнаулы әлеуметтік қызметтер - өмірлік қиын жағдайда жүрген адамға (отбасына) туындаған әлеуметтік проблемаларды еңсеру үшін жағдайларды қамтамасыз ететін және оның қоғам өміріне қатысуына басқа азаматтармен тең мүмкіндіктер жасауға бағытталған қызметтер кешені;

16) өмірлік қиын жағдай - адамның тыныс-тіршілігін объективті түрде бұзатын, ол оны өз бетінше еңсере алмайтын, осы Заңда көзделген негіздер бойынша танылған ахуал;

17) мүгедек – тұрмыс-тіршілігінің шектелуіне және оны әлеуметтік қорғау қажеттігіне әкеп соқтыратын, ауруларға, мертігулерге (жаралануға, жарақаттарға, контузияларға), олардың зардаптарына, кемістіктерге байланысты организм функциялары тұрақты бұзылып, денсаулығы нашарлаған адам;

18) мүгедек бала – тұрмыс-тіршілігінің шектелуіне және оны әлеуметтік қорғау қажеттігіне әкеп соқтыратын, ауруларға, мертігулерге (жаралануға, жарақаттарға, контузияларға), олардың зардаптарына, кемістіктерге байланысты организм функциялары тұрақты бұзылып, денсаулығы нашарлаған он сегіз жасқа дейінгі адам;

19) мүгедектерді әлеуметтік оңалту - мүгедектердің тіршілік-тынысының шектелуін жеңіп шығуы үшін жағдай туғызуға, олардың әлеуметтік мәртебесін қалпына келтіруге, әлеуметтік-тұрмыстық және ортаға бейімделуіне бағытталған шаралар кешені;

20) мүгедектерді әлеуметтік қорғау - мүгедектерге әлеуметтік көмек көрсету, оңалту, сондай-ақ олардың қоғамға етене араласуы жөніндегі шаралар кешені;

21) мүгедектерді жұмысқа орналастыруға арналған арнаулы жұмыс орындары - мүгедектің жеке мүмкіндіктері ескеріле отырып жабдықталған жұмыс орындары;

22) мүгедектерді кәсіптік оңалту - мүгедектердің бұзылған не жоғалтқан кәсіптік дағдыларын, білімі мен машықтарын алуына немесе қалпына келтіруіне және оларды бейімдеу мен жұмысқа орналастыруға бағытталған шаралар кешені;

23) толық емес отбасы - ажырасқан, жесір ата-ананың біреуі тәрбиелейтін отбасы;

24) тұрғынжай – тұрақты тұруға арналған және соған пайдаланылатын, белгіленген құрылыс, санитариялық, экологиялық, өртке қарсы және басқа да міндетті нормалар мен қағидаларға сай келетін жеке тұрғын үй бірлігі (дара тұрғын үй, пәтер, жатақханадағы бөлме);

25) тұрғын үй сертификаты - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі бекіткен ипотекалық бағдарлама және (немесе) Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен тұрғын үй құрылысы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде тұрғын үйді сатып алу кезінде ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша бастапқы жарнаның бір бөлігін жабу үшін Қазақстан Республикасының азаматтарына берілетін жергілікті атқарушы органның ақшалай міндеттемесінің нысаны;

2. Қазақстан Республикасы заңнамасының басқа да ұғымдары мен терминдері Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінде пайдаланылады.

3. СҰРАҚТАР ЖӘНЕ ЖАУАПТАР

№ 1 сұрақ

Отбасы, неке қандай қандармен қорғалған?

Жауап

Қазақстан Республикасының Конституциясындағы 27 баптың 1,2,3 тармақтарына сәйкес неке мен отбасы, ана мен әке және бала мемлекеттің, «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Азаматтық, Қылмыстық кодексінің, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің қорғауында болады.

№ 2 сұрақ

Сот тәртібімен кәмелетке толмаған балаларды күтіп-бағуға алименттің қандай мөлшері белгіленген?

Жауап

«Неке (ерлі - зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 139-бабына сәйкес-алимент төлеу туралы келісім болмаған кезде сот кәмелетке толмаған балаларға алиментті олардың ата - аналарынан ай сайын: бір балаға - ата - анасының жалақысының және (немесе) өзге де кірісінің төрттен бірі, екі балаға-үштен бірі, үш және одан да көп балаға-жартысы мөлшерінде өндіріп алады.

Бұл үлестердің мөлшерін сот тараптардың материалдық немесе отбасылық жағдайларын және назар аударарлық өзге де мән-жайларды ескере отырып азайтуы немесе ұлғайтуы мүмкін.

№ 3 сұрақ

Ата-аналар өздерінің кәмелетке толмаған балаларын күтіп-бағу тәртібін және нысанын дербес айқындауға құқылы ма?

Жауап

«Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының Кодексінің 138 бабына сәйкес Ата-аналар өздерінің кәмелетке толмаған балаларын күтіп-бағуға міндетті. Кәмелетке толмаған балаларды күтіп-бағудың тәртібі мен нысанын ата-аналар дербес айқындайды.

Ата-аналар өздерінің кәмелетке толмаған балаларын, сондай-ақ жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру жүйесінде, күндізгі оқу нысаны бойынша жоғары білім беру жүйесінде оқитын кәмелетке толған балаларын күтіп-бағу туралы келісім (алимент төлеу туралы келісім) жасасуға құқылы.

Егер ата-аналар өздерінің кәмелетке толмаған балаларына, сондай-ақ жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру жүйесінде, күндізгі оқу нысаны

бойынша жоғары білім беру жүйесінде оқитын жиырма бір жасқа дейінгі кәмелетке толған балаларына күтіп-бағу қаражатын ерікті түрде бермеген жағдайда, бұл қаражат олардан сот тәртібімен өндіріп алынады.

№ 4 сұрақ

Тұрғын үй беру үшін кезекке тұруға республикалық маңызы бар қалаларда, астанада қанша жыл тұру қажет?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңының 67 – бабына сәйкес - Қазақстан Республикасының азаматтарын республикалық маңызы бар қалаларда, астанада есепке қою үшін кемінде үш жыл тұрақты тұруы талап етіледі.

№ 5 сұрақ

Тұрғын үй сертификаты дегеніміз не және ол кімдерге беріледі?

Жауап:

Қазақстан Республикасының «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңының 2-бабының 44-1 тармағына сәйкес - Тұрғын үй сертификаты – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі бекіткен ипотекалық бағдарлама және (немесе) Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен тұрғын үй құрылысы мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде бастапқы тұрғын үйді сатып алу кезінде ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша жарнаның бір бөлігін жабу үшін Қазақстан Республикасының азаматтарына берілетін жергілікті атқарушы органның ақшалай міндеттемесінің нысаны.

№ 6 сұрақ

Қазақстан Республикасының қандай азаматтары халықтың әлеуметтік жағынан осал топтарына жатады?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңының 68-бабына сәйкес Халықтың әлеуметтік жағынан осал топтарына: Ұлы Отан соғысының ардагерлері; жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлер; басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері; 1 және 2 топтағы мүгедектер; мүгедек балалары бар немесе оларды тәрбиелеуші отбасылары;

Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін аурулар тізімінде аталған кейбір созылмалы аурулардың ауыр түрлерімен ауыратын адамдар; жасына қарай зейнет демалысына шыққан зейнеткерлер; кәмелетке толғанға дейін ата-аналарынан айырылған жиырма тоғыз жасқа толмаған жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар жатады. Мұндай адамдардың жасы әскери қызметке шақырылған кезде мерзімді әскери қызметтен өту мерзіміне ұзартылады;

қандастар; экологиялық зілзалалар, табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайлар салдарынан тұрғын үйінен айырылған адамдар; «Алтын алқа», «Күміс алқа» алқаларымен наградталған немесе бұрын «Батыр ана» атағын алған, сондай-ақ I және II дәрежелі «Ана даңқы» ордендерімен наградталған көпбалалы аналар, көпбалалы отбасылар; мемлекеттік немесе қоғамдық міндеттерін, әскери қызметін орындау кезінде, ғарыш кеңістігіне ұшуды дайындау немесе жүзеге асыру кезінде, адам өмірін құтқару кезінде, құқық тәртібін қорғау кезінде қаза тапқан (қайтыс болған) адамдардың отбасылары; толық емес отбасылар жатады.

№ 7 сұрақ

Балаға және оның ата-анасына әдепсіз сөздермен сөйлеп кемсіткені, қорлағаны үшін жаза қарастырылған ба?

Жауап

Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 131-бабына сәйкес қорлау үшін келесідей жазаланады:

1. Қорлау, яғни басқа адамның абыройы мен қадір-қасиетін әдепсіз түрде кемсіту – бір жүз айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не бір жүз жиырма сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға жазаланады.

2. Көпшілік алдында немесе бұқаралық ақпарат құралдарын немесе телекоммуникациялар желілерін пайдалана отырып жасалған дәл сол іс-әрекет – екі жүз айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не бір жүз сексен сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға жазаланады.

Сондықтанда балаға және оның ата-анасын кемсітіп, қорлауға құқығы жоқ, себебі Қазақстан Республикасының Конституциясының 1-бабында Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтырады, оның ең қымбат қазынасы - адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары делінген.

№ 8 сұрақ

Қорғау нұсқамасын бұзғаны үшін қандай жауапкершілік көзделген?

Жауап

Қорғау нұсқамасын бұзу Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқықтық бұзу туралы Кодексінде белгіленген және Ішкі істер органы шығарған қорғау нұсқамасын бұзу - ескерту жасауға не бес тәулікке дейінгі мерзімге әкімшілік қамаққа алуға әкеп соғады делінген.

№ 9 сұрақ

Ата-аналар өз балаларын күтіп-бағуға арналған қосымша шығыстарға қатысуға міндетті ме?

Жауап

«Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының Кодексінің 144-бабына сәйкес ата-аналардың балаларды күтіп-бағуға арналған қосымша шығыстарға қатысуы:

1. Алимент төлеу туралы келісім болмаған кезде және ерекше жағдайлар (кәмелетке толмаған балалардың немесе көмекке мұқтаж, еңбекке жарамсыз

кәмелетке толған балалардың ауыр науқастануы, мертігуі, оларға бөгде адамның бағып-күтуіне ақы төлеу қажеттігі және басқа да мән-жайлар) болған кезде сот осы мән-жайлардан туындаған қосымша шығыстарды көтеруге қатысуға ата-аналардың әрқайсысын тартуы мүмкін.

2. Егер ата-аналардың қосымша шығыстарды көтеруге қатыстырылу тәртібі және осы шығыстардың мөлшері екіжақты келісім бойынша айқындалмаса, онда сот ата-аналардың, басқа да балалардың материалдық және отбасылық жағдайлары мен тараптардың назар аударарлық мүдделерін негізге ала отырып, ай сайын төленуге тиісті алиментті төлеу кезіндегі айлық есептік көрсеткіштің еселенген қатынасында белгілейді.

3. Сот ата-аналарды нақты шеккен қосымша шығыстарды өтеуге де, балаларды күтіп-бағуға болашақта жасалуға тиіс қосымша шығыстарды өтеуге де қатысуын міндеттеуге құқылы.

№ 10 сұрақ

Азаматтық құқықтарды бұзу жөніндегі уәкілетті органның басшысымен сөйлескен әңгіме жазылып қалады, сол жазылған әңгіме жазбаны азаматтық сот процесінде дәлел ретінде пайдалануға бола ма?

Жауап

Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің 78-бабының 4-тармағына сәйкес ғылыми-техникалық құралдарды жасырын пайдаланудың нәтижелері, мұндай пайдалануға заңда жол берілген және (немесе) бұл дәлелдемелер өздеріне қарсы бағытталған тарап оларды мойындаған және дау айтпаған жағдайларды қоспағанда, азаматтық сот ісін жүргізуде дәлелдемелер ретінде пайдаланылмайды.

Осыған сүйене отырып, қатысушы тұлғаларға әңгіме жазылып, бейнебақылау жүргізілетінін хабарлауды ұсынамын.

№ 11 сұрақ

Арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемін кім алады?

Жауап

Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемінің тізбесін бекіту туралы» 2009 жылғы 14 наурыздағы N 330 Қаулысының 1-тармағына сәйкес арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемі мына қызмет алушыларға ұсынылады:

- 1) психоневрологиялық ауытқулары бар мүгедек балалар (бұдан әрі – балалар);
 - 2) тірек-қозғалыс аппараты бұзылған мүгедек балалар (бұдан әрі – ТҚА бұзылған балалар);
 - 3) психоневрологиялық аурулары бар он сегіз жастан асқан мүгедектер (бұдан әрі – 18 жастан асқан адамдар);
 - 4) бірінші және екінші топтағы мүгедектер (бұдан әрі – мүгедектер);
 - 5) жасының егде тартуына байланысты өзіне-өзі күтім жасауға қабілетсіз адамдар (бұдан әрі – қарттар);
 - 6) белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адамдар (бұдан әрі – үйсіз адамдар);
 - 7) өмірлік қиын жағдайда жүрген адамдар (отбасылар).
- Осылайша, аталған қызмет алушылар әлеуметтік-тұрмыстық; әлеуметтік-

медициналық; әлеуметтік-психологиялық; әлеуметтік-педагогикалық; әлеуметтік-еңбек; әлеуметтік-мәдени; әлеуметтік-экономикалық; әлеуметтік-құқықтық қызметтерді қамтылады (Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемінің тізбесін бекіту туралы» 2009 жылғы 14 наурыздағы N 330 Қаулысының 2-тармағы).

№ 12 сұрақ

Білім алу кезеңінде әлеуметтік көмек алу үшін қандай құжаттар қажет?

Жауап

Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Әлеуметтік көмек көрсетілетін азаматтарға әлеуметтік көмектің мөлшерін, көздерін, түрлерін және оны беру қағидаларын бекіту туралы» 2012 жылғы 12 наурыздағы № 320 Қаулысының 6-тармағына сәйкес Білім алу кезеңінде берілетін әлеуметтік көмекті білім беру ұйымдары ата-анасының немесе өзге заңды өкілдерінің еркін нысандағы жазбаша өтініші мен мынадай растайтын құжаттардың бірі болған кезде жүзеге асырады:

1) көп балалы отбасылардан шыққан балалар үшін – туу туралы куәліктің түпнұсқасы мен көшірмесі;

2) жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған, отбасыларда тәрбиеленетін балалар үшін – қамқоршылықты (қорғаншылықты) және патронаттық тәрбиені бекіту туралы анықтаманың түпнұсқасы мен көшірмесі;

3) мүгедектер және бала кезінен мүгедектер, мүгедек балалар үшін – мүгедектігі туралы анықтаманың түпнұсқасы мен көшірмесі немесе даму мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін – психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның медициналық қорытындысының көшірмесі;

4) атаулы әлеуметтік көмек алуға құқығы бар отбасылардан шыққан балалар үшін – өтініш берушінің (отбасының) жергілікті атқарушы органдар ұсынатын мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмекті алушыларға жататынын растайтын анықтама;

5) мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек алмайтын, жан басына шаққандағы орташа табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінен төмен отбасылардан шыққан балалар үшін – алған табысы туралы анықтама (жұмыс істейтін ата-аналарының немесе оларды алмастыратын тұлғалардың жалақысы, кәсіпкерлік қызметтен және басқа қызмет түрлерінен түсетін кірісі, балаларға және басқа да асырауындағыларға арналған алимент түріндегі кірістер);

6) 5-тармақтың 8) тармақшасында көрсетілген тұлғалар үшін – оқу орнына қабылдау туралы бұйрықтың көшірмесі (білікті жұмысшы кадрларды даярлауды көздейтін техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламалары бойынша оқитын, сондай - ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 13 қарашадағы № 746 қаулысымен бекітілген Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының бірінші бағытының еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлау шеңберінде оқитын студенттерге).

Жоғарыда айтылғандардың негізінде өтініш жазу және білім беру кезеңінде әлеуметтік көмек алуға мүмкіндік беретін жоғарыда аталған құжаттардың бірін қоса беру қажет.

№ 13 сұрақ

Мүгедектердің қандай құқықтары бар?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңының 14-бабына сәйкес Қазақстан Республикасында мүгедектер:

- 1) әлеуметтік қорғауға, соның ішінде оңалтуға, қоғамға етене араласуға;
- 2) әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріне кіріп-шығуын қамтамасыз етуге;
- 3) ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз етуге;
- 4) білім алуға, қызмет түрін, соның ішінде еңбек қызметі түрін еркін таңдауға;
- 5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлеміне және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде медициналық көмекке;

6) кәсіптік даярлыққа және қайта даярлыққа, еңбек қабілетін қалпына келтіруге және жұмысқа орналасуға;

7) Қазақстан Республикасының тұрғын үй заңнамасына сәйкес тұрғын үйге;

8) мемлекеттік және өзге ұйымдарда, соның ішінде денсаулық сақтау, мәдениет, байланыс, көлік, қызмет көрсету саласындағы ұйымдарда бірінші кезекте қызмет көрсетілуге;

9) мүгедектердің шығармашылық қабілеттерін қолдауға арналған құқықтарын қоса алғанда, Қазақстан Республикасының Конституциясымен, Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілерімен бекітілген әлеуметтік-экономикалық және жеке басының құқықтары мен бостандықтарына толығымен ие болады.

Менің ойымша, Мүгедектердің құқықтары көзделген басқа да заңнамалық актілер бойынша-бұл азаматтық заңнамаға сәйкес азаматтық құқықтарды қорғау, қылмыстық және әкімшілік заңнамаға сәйкес қылмыстық және әкімшілік құқық бұзушылықтардан қорғау.

№ 14 сұрақ

Мүгедектерді оңалту неден тұрады?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңының 17-бабына сәйкес мүгедектерді оңалту -

1. Мүгедектерді оңалту организм функциялары тұрақты бұзылып, денсаулықтың бұзылуынан тіршілік-тынысының шектелуін жоюға немесе оның орнын мүмкіндігінше толықтай толтыруға бағытталған медициналық, әлеуметтік және кәсіптік іс-шаралар кешенін қамтиды.

2. Мүгедектерді оңалту мүгедекті оңалтудың жеке бағдарламасы негізінде жүзеге асырылады.

№ 15 сұрақ

Атаулы әлеуметтік көмектің қандай түрлері бар?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 1-бабындағы 4-тармақшасына сәйкес - мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек (бұдан әрі – атаулы әлеуметтік көмек) – жан басына шаққандағы орташа айлық табысы облыстарда, республикалық маңызы бар қалаларда, астанада белгіленген кедейлік шегінен төмен жеке адамдарға (отбасыларға) мемлекет беретін көмек.

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 1-бабындағы 9-тармақшасына сәйкес шартсыз ақшалай көмек – жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларына қатысуға мүмкіндігі шектеулі табысы аз адамдарға (отбасыларға) ай сайынғы ақшалай төлемдер нысанында, оның ішінде электрондық ақшаның электрондық әмияндарына электрондық ақшамен көрсетілетін атаулы әлеуметтік көмек түрі;

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 1-бабындағы 10-тармақшасына сәйкес шартты ақшалай көмек – жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларына және (немесе) қажет болған жағдайда әлеуметтік бейімдеу шараларына табысы аз адамдардың (отбасылардың) міндетті қатысуы шартымен оларға ай сайынғы және (немесе) біржолғы ақшалай төлем нысанында, оның ішінде электрондық ақшаның электрондық әмияндарына электрондық ақшамен көрсетілетін атаулы әлеуметтік көмек түрі.

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 2-бабының 4-тармағына сәйкес шартсыз ақшалай көмек:

1) жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларына қатысуға мүмкіндігі шектеулі жалғызділікті және (немесе) жалғыз тұратын табысы аз адамдарға:

«Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 11-бабының 1-тармағында белгіленген зейнеткерлік жасқа толуына;

Бұл ретте әйелдерге жасына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау:

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап – 58,5 жасқа толғанда, 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап – 59 жасқа толғанда, 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап – 59,5 жасқа толғанда, 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап – 60 жасқа толғанда, 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап – 60,5 жасқа толғанда, 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап – 61 жасқа толғанда, 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап – 61,5 жасқа толғанда, 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап – 62 жасқа толғанда 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 62,5 жасқа толғанда, 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап – 63 жасқа толғанда);

бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігіне;

- екі айдан астам еңбекке уақытша қабілетсіздік мерзімі белгіленуі мүмкін ауруының болуына байланысты;

2) құрамында еңбекке қабілетті адамдары жоқ немесе жалғыз еңбекке қабілетті мүшесі үш жасқа дейінгі балаға, мүгедек балаға, бірінші немесе екінші топтағы мүгедекке, бөгденің күтіміне және көмегіне мұқтаж қартқа күтімді жүзеге асыратын табысы аз отбасыларға көрсетіледі.

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 2-бабының 5-тармағына сәйкес Шартты ақшалай көмек жалғызділікті және (немесе) жалғыз тұратын еңбекке қабілетті табысы аз адамдарға, сондай-ақ осы баптың 4-тармағында көрсетілген адамдарды (отбасыларды) қоспағанда, өз құрамында еңбекке қабілетті мүшесі (мүшелері) бар табысы аз отбасыларға, оның ішінде «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің (Салық кодексі) 774-бабына сәйкес бірыңғай жиынтық төлемді төлеушілер болып табылатын жеке тұлғаларға ол (олар) жұмыспен қамтуға жәрдемдесу және (немесе) қажет болған кезде әлеуметтік бейімдеу шараларына қатысқан жағдайда көрсетіледі.

Жоғарыда айтылғанға сүйене отырып, атаулы әлеуметтік көмек шартты және шартсыз деп бөлуге болады.

№16 сұрақ

Атаулы әлеуметтік көмек көрсетуге өтініш қалай жүзеге асырылады?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 3-бабына сәйкес атаулы әлеуметтік көмек көрсетуге өтініш беру: 1. Адам (бұдан әрі – өтініш беруші) өзінің атынан немесе отбасының атынан атаулы әлеуметтік көмек көрсетілуі үшін тұрғылықты жері бойынша – халықты жұмыспен қамту орталығына, ал ауылдық жерлерде кент, ауыл, ауылдық округ әкіміне белгіленген үлгідегі өтінішпен және сәйкестендіру үшін жеке басын куәландыратын құжатпен жүгінеді.

Орталық атқарушы орган айқындайтын тізбеге сәйкес қажетті құжаттарды жинауды тұрғылықты жері бойынша – жұмыспен қамту орталығы, ауылдық жерлерде кент, ауыл, ауылдық округ әкімі мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың ақпараттық жүйелері арқылы жүзеге асырады.

Атаулы әлеуметтік көмекті тағайындау мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың ақпараттық жүйелерінен алынатын құжаттардың электрондық көшірмелері негізінде жүзеге асырылады.

Мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың ақпараттық жүйелерінде құжаттардың электрондық көшірмелері болмаған жағдайда, өтініш беруші мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың тиісті ақпараттық жүйелерінде жоқ мәліметтерді растайтын құжаттарды ұсынады, ал өтініш берушіде мұндай мүмкіндік болмаған кезде тұрғылықты жері бойынша халықты жұмыспен қамту орталығы, ауылдық жерде – әкім тиісті мемлекеттік органға және (немесе) ұйымға жазбаша сұрау салуды ресімдейді.

2. Алынып тасталды - ҚР 2009.01.16 N 121 Заңымен.

3. Өтініш беруші ұсынылған мәліметтердің дұрыстығы үшін Қазақстан Рес-

публикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады.

4. Атаулы әлеуметтік көмек алу құқығы орталық атқарушы орган айқындайтын тәртіппен тоқсан сайын расталады.

№ 17 сұрақ

Қандай жағдайларда атаулы әлеуметтік көмек тағайындалмайды?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңының 2-бабының 2-тармағына сәйкес атаулы әлеуметтік көмек тағайындалмайды:

1) табысы аз болып табылмайтын адамдарға (отбасыларға);

2) осы баптың 6-тармағында көрсетілген адамдарды қоспағанда, еңбекке қабілетті мүшесі жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларына қатысудан бас тартқан отбасыға – жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларына қатысудан бас тартқан күннен бастап алты ай бойы;

3) алушының кінәсі бойынша бұрын жасалған әлеуметтік келісімшарт бұзылған және (немесе) әлеуметтік келісімшартта көзделген міндеттемелер орындалмаған жағдайларда, адамға (отбасыға) – атаулы әлеуметтік көмекті тағайындауға өтініш жасаудың алдындағы алты ай бойы;

4) атаулы әлеуметтік көмек тағайындау үшін көрінеу жалған мәліметтер және (немесе) анық емес құжаттар берген адамдарға (отбасыларға) – оларды ұсынған күннен бастап алты ай бойы;

5) материалдық жағдайын зерттеп-қарау нәтижелері бойынша дайындалған учаскелік комиссияның қорытындысына сәйкес атаулы әлеуметтік көмек беруге мұқтаж емес адамдарға (отбасыларға) тағайындалмайды.

Осылайша, егер аталған негіздердің бірі болса, онда атаулы әлеуметтік көмек тағайындалмайды.

№ 18 сұрақ

Мүгедектерге тұрғын үй таңдау кезінде қандай артықшылықтар беріледі?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңының 26-бабының 2-тармағына сәйкес - Мүгедектерге ғимараттың қабаты, тұрпаты, абаттандырылу дәрежесі және тұруға қажетті басқа да жағдайлар ескеріле отырып, тұрғын үй-жайды таңдау құқығы беріледі.

№ 19 сұрақ

Мүгедектерді жұмыспен қамту қалай қамтамасыз етіледі?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Заңының 31-бабына сәйкес Жергілікті атқарушы органдар мүгедектерді жұмыспен қамтуды:

1) Қазақстан Республикасының халықты жұмыспен қамту туралы заңнамасына сәйкес ауыр жұмыстардағы, зиянды, қауіпті еңбек жағдайлары бар жұмыстардағы жұмыс орындарын есепке алмай, жұмыс орындары санының екіден төрт пайызына дейінгі мөлшерінде мүгедектер үшін жұмыс орындарының квотасын белгілеу;

2) жеке кәсіпкерлікті, шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту арқылы мүгедектер үшін қосымша жұмыс орындарын құру;

3) мүгедектерді Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жұмысқа орналастыру үшін арнаулы, сондай-ақ әлеуметтік жұмыс орындарын құру;

4) мүгедектерге кәсіптік оқуды ұйымдастыру арқылы қамтамасыз етеді.

Осылайша мүгедектер жұмыспен қамтылады.

№ 20 сұрақ

Адам және (немесе) отбасы өмірлік қиын жағдайда деп танылуына мүмкіндік беретін қандай негіздер бар?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» Заңының 6-бабына сәйкес - адам (отбасы) өмірлік қиын жағдайда деп танылуы мүмкін негіздер

1. Адам (отбасы) мынадай негіздер бойынша өмірлік қиын жағдайда жүр деп танылуы мүмкін:

1) жетімдік;

2) ата-ана қамқорлығының болмауы;

3) кәмелетке толмағандардың қадағалаусыз қалуы, оның ішінде девиантты мінез-құлық;

4) кәмелетке толмағандардың арнаулы білім беру ұйымдарында, ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарында болуы;

5) туғаннан бастап үш жасқа дейінгі балалардың ерте психофизикалық даму мүмкіндіктерінің шектелуі;

6) дене бітімі және (немесе) ақыл-ой мүмкіндіктеріне байланысты организм функцияларының тұрақты бұзылуы;

7) әлеуметтік мәні бар аурулардың және айналадағыларға қауіп төндіретін аурулардың салдарынан тыныс-тіршілігінің шектелуі;

8) жасының егде тартуына байланысты, бұрынғы ауруы және (немесе) мүгедектігі салдарынан өзіне-өзі күтім жасай алмауы;

9) әлеуметтік бейімсіздікке және әлеуметтік депривацияға алып келген қатыгездікпен қарау;

10) баспанасыздық (белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адамдар);

11) бас бостандығынан айыру орындарынан босатылуы;

12) пробація қызметінің есебінде болу.

2. Әлеуметтік бейімсіздікке және әлеуметтік депривацияға әкеп соққан қатыгездікпен қараудың бар-жоғын бағалау критерийлерін Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігі халықты әлеуметтік қорғау, денсаулық сақтау және білім беру саласындағы уәкілетті органдармен бірлесе отырып айқындайды.

Жасалған әрекеттерге қатысты қылмыстық іс жүргізуді қозғау фактісінің бар-жоғына қарамастан, тұрмыстық зорлық-зомбылыққа, адам саудасына, оның ішінде кәмелетке толмағандар саудасына, оларды пайдаланудың өзге де түрлеріне байланысты әрекеттер, сондай-ақ адам ұрлау әлеуметтік бейімсіздікке және әлеуметтік депривацияға әкеп соққан қатыгездік таныту нысандары болып табылады.

Осылайша жоғарыда көрсетілгендер адамды немесе отбасын өмірлік қиын жағдай тап болған деп тануға негіз бола алады.

№ 21 сұрақ

Қазақстан Республикасының «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» Заңының қандастарға, шетелдіктерге және азаматтығы жоқ адамдарға қолданылады?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» Заңының 3-бабына сәйкес Осы Заң Қазақстан Республикасының азаматтарына, қандастарға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарға қолданылады.

№ 22 сұрақ

Какие права и обязанности есть у лица и (или) семьи, которая находится в трудной жизненной ситуации?

Жауап

Өмірлік қиын жағдайда жүрген адамның (отбасының) құқықтары мен міндеттері Қазақстан Республикасының «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» Заңының 12-бабында көрсетілген.

1. Өмірлік қиын жағдайда жүрген адамның (отбасының):

1) арнаулы әлеуметтік қызметтердің көрсетілуіне өтініш білдіруге;

2) өзінің құқықтары, міндеттері мен арнаулы әлеуметтік қызметтердің көрсетілу шарттары туралы ақпарат алуға;

3) арнаулы әлеуметтік қызметтерге қажеттілікке бағалау жүргізуге және оны айқындауға қатысуға;

4) ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарындағы кәмелетке толмағандарды қоспағанда, арнаулы әлеуметтік қызметтердің кепілдік берілген көлемін және (немесе) ақылы арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілерді таңдауға;

5) арнаулы әлеуметтік қызметтерді алуға немесе олардан бас тартуға;

6) лауазымды адамдардың, сондай-ақ арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілердің іс-әрекетіне (әрекетсіздігіне) Қазақстан Республикасы заңдарында белгіленген тәртіппен шағым жасауға;

7) лауазымды адамдарға немесе арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілерге мәлім болған жеке сипаттағы ақпараттың құпиялылығына құқығы бар.

2. Өмірлік қиын жағдайда жүрген адам (отбасы):

1) арнаулы әлеуметтік қызметтерге қажеттілікті айқындау және оларды көрсету туралы шешім қабылдау үшін толық және дұрыс ақпарат беруге;

2) арнаулы әлеуметтік қызметтерге қажеттілікке бағалау жүргізу және оны айқындау процесіне кедергі келтірмеуге;

3) арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін субъектілерді осы қызметтерді көрсетуге әсер ететін мән-жайлардың өзгергені туралы уақтылы хабардар етуге міндетті.

№ 23 сұрақ

Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес стандартты шегерімдер қандай болады және кімге қолданылады?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті

төлемдер туралы (Салық Кодексі)» Кодексінің 346-бабының 1-тармағының 1), 2), 3) тармақтарына сәйкес мыналар стандартты шегерімдер болып табылады:

1) республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарына қолданыста болатын бір ең төмен жалақы мөлшері. Стандартты шегерім әрбір күнтізбелік айға қолданылады. Күнтізбелік жыл үшін стандартты шегерімнің жалпы сомасы республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарына қолданыста болатын ең төмен жалақының 12 еселенген мөлшерінен аспауға тиіс;

2) осы тармақшаны қолдану күніне мұндай адамның:

- Ұлы Отан соғысына қатысушы, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының қатысушыларына теңестірілген адам және басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагері;
- Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адам;
- 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталмаған адам;
- I, II немесе III топтардағы мүгедек;
- мүгедек бала болып табылатыны негізінде күнтізбелік жыл үшін айлық есептік көрсеткіштің 882 еселенген мөлшері.

Жеке тұлғаның осы тармақшаны қолдануға бірнеше негіздері болған жағдайда, кірістерді алып тастау осы тармақшада белгіленген кіріс шегінен аспауға тиіс;

3) осы тармақшаны қолдану күніне мұндай адамның:

- он сегіз жасқа толғанға дейін әрбір осындай мүгедек бала үшін – мүгедек баланың ата-анасының, қорғаншыларының, қамқоршыларының бірі;
- өмір бойына әрбір осындай адам үшін – «бала кезінен мүгедек» деген себеппен мүгедек деп танылған адамның ата-анасының, қорғаншыларының, қамқоршыларының бірі;
- асырап алынған бала он сегіз жасқа толғанға дейін әрбір осындай адам үшін – бала асырап алушылардың бірі;
- жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды баланы қабылдайтын отбасына беру туралы шарттың қолданылу мерзімі кезеңінде әрбір осындай адам үшін – жетім балаларды және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды баланы қабылдайтын отбасына қабылдап алған ата-аналардың бірі болып табылатыны негізінде күнтізбелік жыл үшін айлық есептік көрсеткіштің 882 еселенген мөлшері.

Осы тармақшаның ережелері:

- қорғаншылыққа және қамқоршылыққа мұқтаж адамдардың қорғаншылары және қамқоршылары болып табылатын тиісті білім беру ұйымдары, медициналық ұйымдар, халықты әлеуметтік қорғау ұйымдары әкімшіліктерінің жұмыскерлеріне қатысты олардың осындай ұйымдарымен еңбек қатынастарында болуына байланысты;

- Қазақстан Республикасының неке-отбасы заңнамасына сәйкес асырап алынатын баланың (балалардың) анасымен немесе әкесімен некеге тұратын (ерлі-зайыптылықта болатын) адамдарға қатысты қолданылмайды.

2. Осы баптың 1-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көзделген стандартты шегерімдер осы салықтық шегерімдерді қолдану үшін негіз туындаған, бар немесе болған күнтізбелік жылда қолданылады.

№ 24 сұрақ

Техникалық және кәсіптік білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсу кезінде кімге квота беріледі?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 26-бабының 8-тармағына сәйкес техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсу кезінде:

1) I, II топтағы мүгедектер, бала кезінен мүгедектер, мүгедек-балалар арасынан шыққан азаматтар үшін;

2) басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлер үшін;

3) ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуын айқындайтын білім беру бағдарламалары бойынша оқуға ауыл жастары арасынан шыққан азаматтар үшін;

4) Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылмайтын ұлты қазақ адамдар үшін;

5) жетім балаларды және ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балаларды, сондай-ақ кәмелеттік жасқа толғанға дейін ата-анасын жоғалтқан немесе ата-анасының қамқорлығынсыз қалған жастар қатарындағы Қазақстан Республикасының азаматтарын;

6) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған өңірлерге қоныс аударған ауыл жастары арасынан шыққан Қазақстан Республикасының азаматтары үшін;

7) кәмелетке толмаған төрт және одан көп бала тәрбиелеп отырған отбасылардағы балалар үшін;

8) кемінде үш жыл толық емес отбасы мәртебесі бар отбасылардағы балалар үшін;

9) бала кезінен мүгедек балаларды, I, II топтағы мүгедектерді тәрбиелеп отырған отбасылардағы балалар үшін қабылдау квотасы көзделеді.

Осылайша, оқуға түскен кезде квота алу үшін жоғарыда аталған негіздердің бірінің болуы жеткілікті.

№ 25 сұрақ

Білім беру ұйымдарында мүгедектер үшін тегін ақпараттық ресурстарды пайдалануға мүмкіндік беретін жағдайлар жасау керек пе?

Жауап

Қазақстан Республикасының «Білім

туралы» Заңының 47-бабының 3-тармағына 7-тармақшасына сәйкес білім алушылар мен тәрбиеленушілердің білім беру ұйымдарында, оның ішінде мүгедектер, мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін қолжетімді нысанда ақпараттық ресурстарды тегін пайдалануға, оқулықтармен, оқу-әдістемелік кешендермен, оның ішінде мүгедектер, мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін дайындалған оқулықтармен, оқу-әдістемелік кешендермен қамтамасыз етілуге құқығы бар.

Менің ойымша, жоғарыда көрсетілген тармақшаға сүйене отырып, білім беру ұйымы мүгедектерге, мүмкіндіктері шектеулі балаларға жағдай жасауға міндетті.

ҚОРЫТЫНДЫ

Аталған жоба шеңберінде өмірдің қиын жағдайына тап болған отбасылармен жұмыс істеу барысында олардың өз құқықтарын және мүдделерін қорғау үшін «Әділет» Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесін, eGov.kz электронды үкімет порталын, Қазақстан Республикасы сот органдарының электрондық сервистеріне қол жеткізуге арналған бірыңғай терезесін, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінің атқарушылық іс-жүргізу органдарының автоматтандырылған ақпараттық жүйесін қолдану сауаттылығының төмен екендігі анықталды.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасы халқының әртүрлі топтарының құқықтық және цифрлық сауаттылығын дамыту үшін жағдай жасау қажет.

Әдістемелік құрал анықтамалық түріндегі ақпарат көзі болып табылады, ол ұсынымдық сипатқа ие және орындау үшін міндетті заңды құжат болып табылмайды.

Құқықтық қатынастарға қатысты әрбір қиын өмірлік жағдай жеке дербес сипатқа ие болуы мүмкін екендігін айта отырып, туындаған проблемаға байланысты заңнама жеке қолданылатындығын ескертеміз.

Сұрақтарға жауап дайындау кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасы қолданылды, сондай-ақ кейбір жауаптарда автордың жеке пікірі бар.

Дереккөздері:

<https://adilet.gov.kz/>

<https://egov.kz/>

МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ

(юридические вопросы и ответы для семей,
оказавшихся в трудной жизненной ситуации)

Нур-Султан, 2021

Составители:

Шкретун Михаил Сергеевич – юрист, юридический консультант, член палаты Казахстанских юридических консультантов, член союза юристов Казахстана.

Семененко Наталья Николаевна – психолог высшей категории, член рабочей группы по актуализации Концепции семейной политики в РК.

Полякова Варвара Викторовна – психолог, координатор проекта «Разработка и реализация комплекса мер по поддержке семей с детьми, находящихся в трудной жизненной ситуации».

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	28
1. НОРМАТИВНАЯ ПРАВОВАЯ БАЗА, РЕГУЛИРУЮЩАЯ ОТНОШЕНИЯ СЕМЕЙ, ОКАЗАВШИХСЯ В ТРУДНОЙ ЖИЗНЕННОЙ СИТУАЦИИ	29
2. ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ	31
3. ВОПРОСЫ И ОТВЕТЫ	33
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	47

ВВЕДЕНИЕ

Методическое пособие предназначено для семей, которые оказались в трудной жизненной ситуации и нуждаются в получении юридической помощи, которая позволит найти ответы в рамках законодательства Республики Казахстан по социальному обеспечению и решению жилищных вопросов, по трудовой деятельности, по семейным отношениям, по алиментам и другим вопросам юридического характера.

В пособии по каждому вопросу будет предоставлен ответ с ссылкой на законодательство Республики Казахстан, а также будут предоставлены рекомендации, которые позволят самостоятельно защищать себя в государственных органах, государственных и негосударственных организациях и в судах Республики Казахстан, составлять грамотно заявления, исковые заявления, жалобы, отзыв на исковое заявление и другие документы правового характера, защиты своих прав в судах, что позволит сэкономить денежные средства, время на поиск адвоката, юридического консультанта, хотя эти специалисты обладают специальными познаниями в юриспруденции. Если граждане самостоятельно умеют пользоваться информационно-правовой системой нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет», порталом электронного правительства eGov.kz, единым окном доступа к сервисам и услугам судебных органов Республики Казахстан в электронном виде, автоматизированной информационной системой органов исполнительного производства Министерства юстиции Республики Казахстан, то опираясь на данное методическое пособие они смогут самостоятельно защищать свои права и интересы, если окажутся в трудной жизненной ситуации.

Методическое пособие составлено в рамках проекта «Разработка и реализация комплекса мер по поддержке семей с детьми, находящихся в трудной жизненной ситуации» и для реализации проекта создана официальная страница в Instagram @kz_happy_family

https://instagram.com/kz_happy_family?utm_medium=copy_link, поэтому для соблюдения авторских прав, иллюстрации взяты с официальной страницы @kz_happy_family.

1. НОРМАТИВНАЯ ПРАВОВАЯ БАЗА, РЕГУЛИРУЮЩАЯ ОТНОШЕНИЯ СЕМЕЙ, ОКАЗАВШИХСЯ В ТРУДНОЙ ЖИЗНЕННОЙ СИТУАЦИИ

1. Конституция Республики Казахстан принятая на республиканском референдуме 30 августа 1995 года.
2. Гражданский кодекс Республики Казахстан (общая часть) от 27 декабря 1994 года № 268-ХІІІ.
3. Гражданский кодекс Республики Казахстан (особенная часть) от 1 июля 1999 года № 409.
4. Трудовой кодекс Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года № 414-V ЗРК.
5. Гражданский процессуальный кодекс Республики Казахстан от 31 октября 2015 года № 377-V ЗРК.
6. Административный процедурно-процессуальный кодекс Республики Казахстан от 29 июня 2020 года № 350-VІ.
7. Кодекс Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье» от 26 декабря 2011 года № 518-IV.
8. Кодекс Республики Казахстан Об административных правонарушениях от 5 июля 2014 года № 235-V ЗРК.
9. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 года № 226-V ЗРК.
10. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан от 4 июля 2014 года № 231-V ЗРК.
11. Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс)» от 25 декабря 2017 года № 120-VІ ЗРК.
12. Закон Республики Казахстан от 29 декабря 2008 года № 114-IV «О специальных социальных услугах».
13. Закон Республики Казахстан от 17 июля 2001 года № 246 «О государственной адресной социальной помощи».
14. Закон Республики Казахстан от 15 апреля 2013 года № 88-V «О государственных услугах».
15. Закон Республики Казахстан от 13 апреля 2005 года N 39 «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан».
16. Закон Республики Казахстан от 16 апреля 1997 года № 94 «О жилищных отношениях».
17. Закон Республики Казахстан от 5 июля 2018 года № 176-VІ ЗРК «Об адвокатской деятельности и юридической помощи»
18. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года «Об образовании»
19. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года N 345 «О правах ребенка в Республике Казахстан»
20. Закон Республики Казахстан от 28 января 2011 года № 401-IV «О медиации».
21. Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 марта 2012 года № 320 «Об утверждении размеров, источников, видов и Правил предоставления социальной помощи гражданам, которым оказывается социальная помощь»
22. Постановление Правительства Республики Казахстан от 21 мая 2013 года № 504 «Об утверждении Типовых правил оказания социальной помощи, установления размеров и определения перечня отдельных категорий нуждающихся граждан».

23. Постановление Правительства Республики Казахстан от 14 марта 2009 года № 330 «Об утверждении перечня гарантированного объема специальных социальных услуг».

24. Постановление Правительства Республики Казахстан от 1 декабря 2011 года № 1420 «Об утверждении Правил предоставления и пользования жилищем из государственного жилищного фонда или жилищем, арендованным местным исполнительным органом в частном жилищном фонде».

25. Постановление Правительства Республики Казахстан от 26 июня 2012 года № 856 «Об утверждении Правил постановки на учет граждан Республики Казахстан, нуждающихся в жилище из государственного жилищного фонда или жилище, арендованном местным исполнительным органом в частном жилищном фонде».

26. Приказ Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 5 мая 2015 года № 320 «Об утверждении Правил назначения и выплаты государственной адресной социальной помощи и предоставления гарантированного социального пакета».

27. Приказ Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 14 апреля 2015 года № 223 «Об утверждении Правил предоставления государственной базовой пенсионной выплаты за счет бюджетных средств, а также назначения и осуществления пенсионных выплат по возрасту, государственных социальных пособий по инвалидности, по случаю потери кормильца, государственных специальных пособий».

28. Приказ Министра труда и социальной защиты населения Республики Казахстан от 14 августа 2018 года № 350 «Об утверждении квалификационных требований к социальным работникам».

29. Приказ Министра индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан от 20 июня 2019 года № 417 «Об утверждении правил предоставления жилищных сертификатов».

30. Приказ Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 26 марта 2015 года № 165 «Об утверждении стандартов оказания специальных социальных услуг в области социальной защиты населения».

31. Постановление Правительства Республики Казахстан от 30 марта 2012 года № 382 «Об утверждении Правил осуществления функций государства по опеке и попечительству».

32. Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 6 октября 2017 года № 9 «О некоторых вопросах применения судами законодательства при разрешении трудовых споров».

33. Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 29 ноября 2019 года № 6 «О применении судами законодательства при рассмотрении дел, связанных с взысканием алиментов».

34. Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 29 ноября 2018 года № 15 «О применении судами законодательства при разрешении споров, связанных с воспитанием детей».

35. Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 28 апреля 2000 года N 5 « О применении судами законодательства при рассмотрении дел о расторжении брака (супружества)».

2. ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ

1. Понятия:

1) алименты - денежное или материальное содержание, которое одно лицо обязано предоставить другому лицу, имеющему право на его получение;

2) уполномоченный орган в области защиты прав детей Республики Казахстан - центральный исполнительный орган, определяемый Правительством Республики Казахстан;

3) попечительство - правовая форма защиты прав и интересов ребенка (детей) в возрасте от четырнадцати до восемнадцати лет, а также совершеннолетних лиц, ограниченных судом в дееспособности вследствие злоупотребления азартными играми, пари, спиртными напитками или наркотическими средствами;

4) опека - правовая форма защиты прав и интересов детей, не достигших четырнадцати лет, и лиц, признанных судом недееспособными;

5) опекун или попечитель - лицо, назначенное в установленном законом Республики Казахстан порядке для осуществления функций по опеке или попечительству;

6) брак (супружество) - равноправный союз между мужчиной и женщиной, заключенный при свободном и полном согласии сторон в установленном законом Республики Казахстан порядке, с целью создания семьи, порождающий имущественные и личные неимущественные права и обязанности между супругами;

7) брачный (супружеский) возраст - установленный настоящим Кодексом возраст, по достижении которого лицо вправе вступить в брак (супружество);

8) родственники - лица, находящиеся в родственной связи, имеющие общих предков до прадедушки и прабабушки;

9) ребенок-сирота (дети-сироты) - ребенок (дети), у которого умерли оба или единственный родитель;

10) близкие родственники - родители (родитель), дети, усыновители (удочерители), усыновленные (удочеренные), полнородные и неполнородные братья и сестры, дедушка, бабушка, внуки;

11) семья - круг лиц, связанных имущественными и личными неимущественными правами и обязанностями, вытекающими из брака (супружества), родства, свойства, усыновления (удочерения) или иной формы принятия детей на воспитание и призванными способствовать укреплению и развитию семейных отношений;

12) многодетная семья – семья, имеющая в своем составе четырех и более совместно проживающих несовершеннолетних детей, в том числе детей, обучающихся по очной форме обучения в организациях среднего, технического и профессионального, послесреднего, высшего и (или) послевузовского образования, после достижения ими совершеннолетия до времени окончания организаций образования (но не более чем до достижения двадцатитрехлетнего возраста);

13) семейное положение - состояние либо несостояние в браке (супружестве) или расторжение брака (супружества), вдовство, наличие или отсутствие детей или других членов семьи;

14) социальный работник - работник, оказывающий специальные социальные услуги и (или) осуществляющий оценку и определение потребности в специальных

социальных услугах, имеющих необходимую квалификацию, соответствующую установленным требованиям;

15) специальные социальные услуги - комплекс услуг, обеспечивающих лицу (семье), находящемуся в трудной жизненной ситуации, условия для преодоления возникших социальных проблем и направленных на создание им равных с другими гражданами возможностей участия в жизни общества;

16) трудная жизненная ситуация - ситуация, признанная по предусмотренным настоящим Законом основаниям объективно нарушающей жизнедеятельность человека, которую он не может преодолеть самостоятельно;

17) инвалид – лицо, имеющее нарушение здоровья со стойким расстройством функций организма, обусловленное заболеваниями, увечьями (ранениями, травмами, контузиями), их последствиями, дефектами, которое приводит к ограничению жизнедеятельности и необходимости его социальной защиты;

18) ребенок-инвалид – лицо в возрасте до восемнадцати лет, имеющее нарушение здоровья со стойким расстройством функций организма, обусловленное заболеваниями, увечьями (ранениями, травмами, контузиями), их последствиями, дефектами, которое приводит к ограничению жизнедеятельности и необходимости его социальной защиты;

19) социальная реабилитация инвалидов - комплекс мер, направленных на создание условий для преодоления инвалидами ограничений жизнедеятельности, восстановление социального статуса, их социально-бытовой и средовой адаптации;

20) социальная защита инвалидов - комплекс мер по социальной помощи, реабилитации, а также интеграции инвалидов в общество;

21) специальные рабочие места для трудоустройства инвалидов - рабочие места, оборудованные с учетом индивидуальных возможностей инвалида;

22) профессиональная реабилитация инвалидов - комплекс мер, направленных на получение или восстановление нарушенных или утраченных профессиональных навыков, знаний и умений инвалидов, их адаптацию и трудоустройство;

23) неполная семья - семья, в которой детей (ребенка) воспитывает один из родителей, в том числе разведенный, вдовый;

24) жилище – отдельная жилая единица (индивидуальный жилой дом, квартира, комната в общежитии), предназначенная и используемая для постоянного проживания, отвечающая установленным строительным, санитарным, экологическим, противопожарным и другим обязательным нормам и правилам;

25) жилищный сертификат – форма денежного обязательства местного исполнительного органа, предоставляемая гражданам Республики Казахстан для покрытия части первоначального взноса по ипотечным жилищным займам при приобретении жилья в рамках ипотечной программы, утвержденной Национальным Банком Республики Казахстан, и (или) государственной программы жилищного строительства, утвержденной Правительством Республики Казахстан;

2. Другие понятия и термины законодательства Республики Казахстан используются в нормативных правовых актах Республики Казахстан.

3. ВОПРОСЫ И ОТВЕТЫ

Вопрос № 1

Каким законодательством защищаются брак, семья?

Ответ

Согласно пунктам 1,2,3 статьи 27 Конституции Республики Казахстан - Брак и семья, материнство, отцовство и детство находятся под защитой государства, Кодексом Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье», а также Гражданским, Уголовным кодексом, Кодексом об административных правонарушениях Республики Казахстан.

Вопрос № 2

Какой размер алиментов установлен на содержание несовершеннолетних детей в судебном порядке?

Ответ

В соответствии со статьей 139 Кодекса Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье» - При отсутствии соглашения об уплате алиментов алименты на несовершеннолетних детей взыскиваются судом с их родителей ежемесячно в размере: на одного ребенка - одной четверти, на двух детей - одной трети, на трех и более детей - половины заработка и (или) иного дохода родителей.

Размер этих долей может быть уменьшен или увеличен судом с учетом материального или семейного положения сторон и иных заслуживающих внимания обстоятельств.

Вопрос № 3

В праве ли родители самостоятельно определять порядок и форму содержания своих несовершеннолетних детей?

Ответ

Согласно статье 138 Кодекса Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье» - Родители обязаны содержать своих несовершеннолетних детей. Порядок и форма предоставления содержания несовершеннолетним детям определяются родителями самостоятельно.

Родители вправе заключить соглашение о содержании своих несовершеннолетних детей, также совершеннолетних детей, обучающихся в системе общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, в системе высшего образования по очной форме обучения (соглашение об уплате алиментов).

В случае, если родители добровольно не предоставляют средства на содержание своим несовершеннолетним детям, а также совершеннолетним детям, обучающимся в системе общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, в системе высшего образования по очной форме обучения в возрасте до двадцати одного года, эти средства с них взыскиваются в судебном порядке.

Вопрос № 4

Сколько лет необходимо прожить в городах республиканского значения, столице, чтобы встать на учет для предоставления жилья?

Ответ

Согласно статье 67 Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях» - Для постановки на учет граждан Республики Казахстан в городах республиканского значения, столице требуется постоянное проживание не менее трех лет.

Вопрос № 5

Жилищный сертификат, что такое и кому выдается?

Ответ:

Руководствуясь подпунктом 44-1) статьи 2 Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях» - Жилищный сертификат – форма денежного обязательства местного исполнительного органа, предоставляемая гражданам Республики Казахстан для покрытия части первоначального взноса по ипотечным жилищным займам при приобретении жилья в рамках ипотечной программы, утвержденной Национальным Банком Республики Казахстан, и (или) государственной программы жилищного строительства, утвержденной Правительством Республики Казахстан.

Вопрос № 6

Какие граждане Республики Казахстан относятся к социально уязвимым слоям населения?

Ответ

В соответствии со статьей 68 Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях» - К социально уязвимым слоям населения относятся - ветераны Великой Отечественной войны, ветераны, приравненные по льготам к ветеранам Великой Отечественной войны, ветераны боевых действий на территории других государств, инвалиды 1 и 2 групп, семьи, имеющие или воспитывающие детей-инвалидов, лица, страдающие тяжелыми формами некоторых хронических заболеваний, перечисленных в списке заболеваний, утвержденном Правительством Республики Казахстан, пенсионеры по возрасту, дети-сироты и дети, оставшиеся без попечения родителей, не достигшие двадцати девяти лет, потерявшие родителей до совершеннолетия. При призыве таких лиц на воинскую службу возраст продлевается на срок прохождения срочной воинской службы, кандасы, лица, лишившиеся

жилища в результате экологических бедствий, чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера, многодетные матери, награжденные подвесками «Алтын алқа», «Күміс алқа» или получившие ранее звание «Мать-героиня», а также награжденные орденами «Материнская слава» I и II степени, многодетные семьи, семьи лиц, погибших (умерших) при исполнении государственных или общественных обязанностей, воинской службы, при подготовке или осуществлении полета в космическое пространство, при спасании человеческой жизни, при охране правопорядка, неполные семьи.

Вопрос № 7

Предусмотрено ли наказание за словестное выражение нецензурной бранью в адрес ребенка и его родителя?

Ответ

Нецензурная брань является неприличной формой выражения, а значит, содержит состав уголовного правонарушения предусмотренного статьей 131 Уголовного кодекса Республики Казахстан –

1. Оскорбление, то есть унижение чести и достоинства другого лица, выраженное в неприличной форме, – наказывается штрафом в размере до ста месячных расчетных показателей либо исправительными работами в том же размере, либо привлечением к общественным работам на срок до ста двадцати часов.

2. То же деяние, совершенное публично или с использованием средств массовой информации или сетей телекоммуникаций, – наказывается штрафом в размере до двухсот месячных расчетных показателей либо исправительными работами в том же размере, либо привлечением к общественным работам на срок до ста восьмидесяти часов.

Поэтому, никто не имеет право выражаться нецензурной бранью в адрес ребенка и его родителя, так как в соответствии с пунктом 1 статьи 1 Конституции Республики Казахстан - Республика Казахстан утверждает себя демократическим, светским, правовым и социальным государством, высшими ценностями которого являются человек, его жизнь, права и свободы.

Вопрос № 8

Какая предусмотрена ответственность за нарушения защитного предписания?

Ответ

Ответственность за нарушения защитного предписания предусмотрена Кодексом Республики Казахстан об Административных правонарушениях - Нарушение защитного предписания, вынесенного органом внутренних дел, – влечет предупреждение либо административный арест на срок до пяти суток.

Вопрос № 9

Обязаны ли родители участвовать в дополнительных расходах на содержание своих детей?

Ответ

Родители обязаны участвовать в дополнительных расходах по содержанию своих детей на основании статьи 144 Кодекса Республики Казахстан «О браке (супружестве) и семье» -

1. При отсутствии соглашения об уплате алиментов и при наличии исключительных

обстоятельств (тяжелой болезни, увечья несовершеннолетних детей или нетрудоспособных совершеннолетних нуждающихся в помощи детей, необходимости оплаты постороннего ухода за ними и других обстоятельств) каждый из родителей может быть привлечен судом к участию в несении дополнительных расходов, вызванных этими обстоятельствами.

2. Если порядок участия родителей в несении дополнительных расходов и размер этих расходов не определены по обоюдному согласию, то они определяются судом исходя из материального и семейного положения родителей, других детей и заслуживающих внимания интересов сторон в кратном отношении к месячному расчетному показателю на момент выплаты алиментов, подлежащих уплате ежемесячно.

3. Суд вправе обязать родителей принять участие как в фактически понесенных дополнительных расходах, так и в дополнительных расходах, которые необходимо произвести в будущем на содержание детей.

Вопрос № 10

При разговоре с руководителем уполномоченного органа по нарушению гражданских прав сделана запись разговора, можно ли использовать запись в гражданском судебном процессе, как доказательство?

Ответ

Согласно части 4 статьи 78 Гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан - Не могут быть использованы в гражданском судопроизводстве в качестве доказательств результаты скрытного применения научно-технических средств, за исключением случаев, когда такое применение допускается законом и (или) эти доказательства признаны и не оспорены стороной, против которой они направлены.

Исходя из этого, рекомендуем извещать присутствующих лиц, что разговор записывается и ведется видеонаблюдение.

Вопрос № 11

Кто является получателем гарантированного объема специальных социальных услуг?

Ответ

В соответствии с пунктом 1 Постановления Правительства Республики Казахстан «Об утверждении перечня гарантированного объема специальных социальных услуг» получателями гарантированного объема специальных социальных услуг являются:

- 1) дети-инвалиды с психоневрологическими патологиями;
- 2) дети-инвалиды с нарушениями опорно-двигательного аппарата;
- 3) инвалиды старше восемнадцати лет с психоневрологическими заболеваниями (далее – лица старше 18 лет);
- 4) инвалиды первой и второй групп;
- 5) лица, неспособные к самообслуживанию в связи с преклонным возрастом;

- 6) лица без определенного места жительства;
- 7) лица (семьи), находящиеся в трудной жизненной ситуации.

Таким образом, перечисленные получатели вправе на получать социально-бытовые, социально-медицинские, социально-психологические, социально-педагогические, социально-трудовые, социально-культурные, социально-экономические, социально-правовые услуги (пункт 2 Постановления Правительства Республики Казахстан «Об утверждении перечня гарантированного объема специальных социальных услуг»).

Вопрос № 12

Какие документы необходимы для получения социальной помощи в период получения образования?

Ответ

Социальная помощь в период получения образования предоставляется согласно пункту 6 Постановления Правительства Республики Казахстан «Об утверждении размеров, источников, видов и Правил предоставления социальной помощи гражданам, которым оказывается социальная помощь» предоставляется с письменного заявления в произвольной форме родителей или иных законных представителей при наличии одного из документов:

1) оригиналы и копии свидетельств о рождении – для детей из многодетных семей;

2) оригинал и копия справки об утверждении опеки (попечительства), патронатного воспитания – для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, воспитывающихся в семьях;

3) оригинал и копия справки об инвалидности – инвалидам и инвалидам с детства, детям-инвалидам или копия медицинского заключения психолого-медико-педагогической консультации для детей с ограниченными возможностями в развитии;

4) справки, подтверждающей принадлежность заявителя (семьи) к получателям государственной адресной социальной помощи, предоставляемой местными исполнительными органами, для детей из семей, имеющих право на получение адресной социальной помощи;

5) сведений о полученных доходах (зароботная плата работающих родителей или их заменяющих, доходы от предпринимательской деятельности и других видов деятельности, доходы в виде алиментов на детей и других иждивенцев) – для детей из семей, не получающих государственную адресную социальную помощь, в которых среднедушевой доход ниже прожиточного минимума;

6) копия приказа о зачислении в учебное заведение для лиц, указанных в подпункте 8) пункта 5 (студентам, обучающимся по образовательным программам технического и профессионального, послесреднего образования, предусматривающим подготовку квалифицированных рабочих кадров, а также обучающимся в рамках подготовки кадров с техническим и профессиональным образованием с учетом потребностей рынка труда первого направления Государственной программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017 - 2021 годы «Еңбек», утвержденной постановлением Правительства Республики Казахстан от 13 ноября 2018 года № 746).

На основании вышеизложенного, необходимо написать заявление и приложить один из вышеперечисленных документов, который позволяет получать социальную помощь в период образования.

Вопрос № 13

Какими правами обладают инвалиды?

Ответ

В соответствии со статьей 14 Закона Республики Казахстан «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан» Инвалиды в Республике Казахстан обладают всей полнотой социально-экономических и личных прав и свобод, закрепленных Конституцией Республики Казахстан, другими законодательными актами Республики Казахстан, включая права на:

- 1) социальную защиту, в том числе реабилитацию, интеграцию в общество;
- 2) обеспечение доступа к объектам социальной инфраструктуры;
- 3) обеспечение доступа к информации;
- 4) образование, свободный выбор рода деятельности, в том числе трудовой;
- 5) гарантированный объем бесплатной медицинской помощи в порядке, определяемом законодательством Республики Казахстан;
- 6) профессиональную подготовку и переподготовку, восстановление трудоспособности и трудоустройство;
- 7) жилище в соответствии с жилищным законодательством Республики Казахстан;
- 8) первоочередное обслуживание в государственных и иных организациях, в том числе в организациях здравоохранения, культуры, связи, транспорта, сфере услуг;
- 9) поддержку творческих способностей инвалидов

По моему мнению, под другими законодательными актами, в которых предусмотрены права инвалидов - это защита гражданских прав в соответствии с гражданским законодательством, защита от уголовных и административных правонарушений в соответствии с уголовным и административным законодательством.

Вопрос № 14

Что в себя включает реабилитация инвалидов?

Ответ

Согласно статье 17 Закона Республики Казахстан «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан» -

1. Реабилитация инвалидов включает комплекс медицинских, социальных и профессиональных мероприятий, направленных на устранение или возможно полную компенсацию ограничений жизнедеятельности, вызванных нарушением здоровья со стойким расстройством функций организма.
2. Реабилитация инвалидов осуществляется в соответствии с индивидуальной программой реабилитации инвалида, определяемой на основе заключения медико-социальной экспертизы.

Вопрос № 15

Какие бывают виды адресной социальной помощи?

Отвеем

На основании подпункта 4) статьи 1 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» - Государственная адресная социальная помощь (далее - адресная социальная помощь) - помощь, предоставляемая государством физическим лицам (семьям) с месячным среднедушевым доходом ниже черты бедности, установленной в областях, городах республиканского значения, столице.

Согласно подпункту 9) статьи 1 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» 9) безусловная денежная помощь – вид адресной социальной помощи, оказываемой в форме ежемесячных денежных выплат, в том числе электронными деньгами на электронные кошельки электронных денег, малообеспеченным лицам (семьям) с ограниченными возможностями участия в мерах содействия занятости;

Согласно подпункту 10) статьи 1 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» 10) обусловленная денежная помощь – вид адресной социальной помощи, оказываемой в форме ежемесячной и (или) единовременной денежной выплаты, в том числе электронными деньгами на электронные кошельки электронных денег, малообеспеченным лицам (семьям) при условии их обязательного участия в мерах содействия занятости и (или), при необходимости, мерах социальной адаптации.

В соответствии с пунктом 4 статьи Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» - Безусловная денежная помощь оказывается:

1) одиноким и (или) одиноко проживающим малообеспеченным лицам с ограниченными возможностями участия в мерах содействия занятости в связи с: достижением пенсионного возраста, установленного пунктом 1 статьи 11 Закона Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан» (Назначение пенсионных выплат по возрасту производится:

с 1 июля 2001 года – мужчинам по достижении 63 лет, женщинам по достижении 58 лет.

При этом назначение пенсионных выплат по возрасту женщинам производится:

с 1 января 2018 года – по достижении 58,5 лет, с 1 января 2019 года – по достижении 59 лет, с 1 января 2020 года – по достижении 59,5 лет, с 1 января 2021 года – по достижении 60 лет, с 1 января 2022 года – по достижении 60,5 лет, с 1 января 2023 года – по достижении 61 года, с 1 января 2024 года – по достижении 61,5 года, с

1 января 2025 года – по достижении 62 лет, с 1 января 2026 года – по достижении 62,5 лет, с 1 января 2027 года – по достижении 63 лет);

инвалидностью первой или второй группы;

наличием заболевания, при котором может устанавливаться срок временной нетрудоспособности более двух месяцев;

2) малообеспеченным семьям, в составе которых нет трудоспособных лиц или единственный трудоспособный член осуществляет уход за ребенком в возрасте до трех лет, ребенком-инвалидом, инвалидом первой или второй группы, престарелым, нуждающимся в постороннем уходе и помощи.

В соответствии с пунктом 5 статьи 2 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» - Обусловленная денежная помощь оказывается одиноким и (или) одному проживающим малообеспеченным трудоспособным лицам, а также малообеспеченным семьям, имеющим в своем составе трудоспособного (трудоспособных) члена (членов), в том числе физических лиц, являющихся плательщиками единого совокупного платежа в соответствии со статьей 774 Кодекса Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» (Налоговый кодекс), при условии его (их) участия в мерах содействия занятости и (или) при необходимости социальной адаптации, за исключением лиц (семей), указанных в пункте 4 настоящей статьи.

На основании вышеизложенного, адресная социальная помощь бывает безусловной и обусловленной.

Вопрос № 16

Как осуществляется обращение за оказанием адресной социальной помощи?

Ответ

Обращение за оказанием адресной социальной помощи осуществляется в соответствии со статьей 3 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи» – 1. Лицо (далее – заявитель) от себя лично или от имени семьи обращается за оказанием адресной социальной помощи в центр занятости населения по месту жительства, а в сельской местности – к акиму поселка, села, сельского округа с заявлением установленного образца и документом, удостоверяющим личность для идентификации.

Сбор необходимых документов согласно перечню, определяемому центральным исполнительным органом, будет осуществляться центром занятости населения по месту жительства, в сельской местности – акимом поселка, села, сельского округа через информационные системы государственных органов и (или) организаций.

Назначение адресной социальной помощи осуществляется на основании электронных копий документов, получаемых из информационных систем государственных органов и (или) организаций.

В случае отсутствия электронных копий документов в информационных системах государственных органов и (или) организаций заявитель представляет документы, подтверждающие сведения, отсутствующие в соответствующих информационных системах государственных органов и (или) организаций, а при отсутствии у заявителя такой возможности центром занятости населения по месту жительства, в сельской местности – акимом оформляется письменный запрос в соответствующие

государственный орган и (или) организацию.

2. Исключен.

3. Заявитель несет ответственность за достоверность представленных сведений в соответствии с законами Республики Казахстан.

4. Право на получение адресной социальной помощи подтверждается ежеквартально в порядке, определяемом центральным исполнительным органом.

Вопрос № 17

В каких случаях не назначается адресная социальная помощь?

Ответ

Согласно пункту 2 статьи 2 Закона Республики Казахстан «О государственной адресной социальной помощи»- Адресная социальная помощь не назначается:

1) лицам (семьям), не являющимся малообеспеченными;

2) семье, трудоспособный член которой, за исключением лиц, указанных в пункте 6 настоящей статьи, отказался от участия в мерах содействия занятости, – в течение шести месяцев со дня отказа от участия в мерах содействия занятости;

3) лицу (семье) в случаях расторжения ранее заключенного социального контракта и (или) неисполнения обязательств, предусмотренных социальным контрактом, по вине получателя – в течение шести месяцев, предшествующих обращению за назначением адресной социальной помощи;

4) лицам (семьям), представившим заведомо ложные сведения и (или) недостоверные документы для назначения адресной социальной помощи, – в течение шести месяцев со дня их представления;

5) лицам (семьям), которые согласно заключению участковой комиссии, подготовленному по результатам обследования их материального положения, не нуждаются в предоставлении адресной социальной помощи.

Таким образом, если имеется одно из перечисленных оснований, тогда адресная социальная помощь не назначается.

Вопрос № 18

Какие преимущества при выборе жилья предоставляются инвалидам?

Ответ

На основании пункта 2 статьи 26 Закона Республики Казахстан «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан» - Инвалидам предоставляется право выбора жилого помещения с учетом этажности, типа здания, степени благоустройства и других необходимых условий для проживания.

Вопрос № 19

Как обеспечивается занятость инвалидов?

Ответ

Согласно статье 31 Закона Республики Казахстан «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан» - Местные исполнительные органы обеспечивают занятость инвалидов путем:

1) установления квоты рабочих мест для инвалидов в размере от двух до четырех процентов от численности рабочих мест без учета рабочих мест на тяжелых работах, работах с вредными, опасными условиями труда в соответствии с законодательством Республики Казахстан о занятости населения;

2) создания дополнительных рабочих мест для инвалидов через развитие индивидуального предпринимательства, малого и среднего предпринимательства;

3) создания специальных, а также социальных рабочих мест для трудоустройства инвалидов в соответствии с законодательством Республики Казахстан;

4) организации профессионального обучения инвалидов.

Таким образом, обеспечиваются занятость инвалидов.

Вопрос № 20

Какие существуют основания, по которым лицо и (или) семья может быть признано находящимся в трудной жизненной ситуации?

Ответ

В соответствии со статьей 6 Закона Республики Казахстан «О специальных социальных услугах»-

1. Лицо (семья) может быть признано находящимся в трудной жизненной ситуации по следующим основаниям:

1) сиротство;

2) отсутствие родительского попечения;

3) безнадзорность несовершеннолетних, в том числе девиантное поведение;

4) нахождение несовершеннолетних в специальных организациях образования, организациях образования с особым режимом содержания;

5) ограничение возможностей раннего психофизического развития детей от рождения до трех лет;

6) стойкие нарушения функций организма, обусловленные физическими и (или) умственными возможностями;

7) ограничение жизнедеятельности вследствие социально значимых заболеваний и заболеваний, представляющих опасность для окружающих;

8) неспособность к самообслуживанию в связи с преклонным возрастом, вследствие перенесенной болезни и (или) инвалидности;

9) жестокое обращение, приведшее к социальной дезадаптации и социальной депривации;

10) бездомность (лица без определенного места жительства);

11) освобождение из мест лишения свободы;

12) нахождение на учете службы пробации.

2. Критерии оценки наличия жестокого обращения, приведшего к социальной дезадаптации и социальной депривации, определяет Министерство внутренних дел Республики Казахстан совместно с уполномоченными органами в области социальной защиты населения, здравоохранения и образования.

Формами жестокого обращения, приведшего к социальной дезадаптации и социальной депривации, являются действия, связанные с бытовым насилием, торговлей людьми, в том числе несовершеннолетними, иными видами их эксплуатации, а также похищение людей независимо от наличия факта возбуждения уголовного производства по поводу совершенных действий.

Таким образом, чтобы лицо и (или) семью признать оказавшейся в трудной жизненной ситуации достаточно иметь одно из вышеперечисленных оснований.

Вопрос № 21

Закон Республики Казахстан «О специальных социальных услугах» распространяется на кандасов, иностранцев и лиц без гражданства?

Ответ

На основании статьи 3 Закона Республики Казахстан «О специальных социальных услугах» - Действие настоящего Закона распространяется на граждан Республики Казахстан, кандасов, а также постоянно проживающих на территории Республики Казахстан иностранцев и лиц без гражданства.

Вопрос № 22

Какие права и обязанности есть у лица и (или) семьи, которая находится в трудной жизненной ситуации?

Ответ

Лица и (или) семья, которая находится в трудной жизненной ситуации обладает правами и обязанностями, которые установлены в статье 12 Закона Республики Казахстан «О специальных социальных услугах» –

1. Лицо (семья), находящееся в трудной жизненной ситуации, имеет право:

1) обращаться за предоставлением специальных социальных услуг;
2) получать информацию о своих правах, обязанностях и об условиях предоставления специальных социальных услуг;

3) принимать участие в проведении оценки и определении потребности в специальных социальных услугах;

4) выбирать субъектов, предоставляющих гарантированный объем специальных социальных услуг и (или) платные специальные социальные услуги, за исключением несовершеннолетних, находящихся в организациях образования с особым режимом содержания;

5) получать или отказаться от предоставления специальных социальных услуг;

6) обжаловать действия (бездействие) должностных лиц, а также субъектов, предоставляющих специальные социальные услуги, в порядке, установленном законами Республики Казахстан;

7) на конфиденциальность информации личного характера, ставшей известной должностным лицам или субъектам, предоставляющим специальные социальные услуги.

2. Лицо (семья), находящееся в трудной жизненной ситуации, обязано:

1) предоставлять полную и достоверную информацию для определения потребности и принятия решения о предоставлении специальных социальных услуг;

2) не препятствовать процессу проведения оценки и определения потребности в специальных социальных услугах;

3) своевременно извещать субъекты, предоставляющие специальные социальные услуги, об изменении обстоятельств, влияющих на их предоставление.

Вопрос № 23

Какие бывают стандартные вычеты и к кому применяются в соответствии с налоговым законодательством Республики Казахстан?

Ответ

В соответствии с подпунктами 1), 2), 3) пункта 1 статьи 346 Кодекса Республики

Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс)»

- Стандартными вычетами являются:

- один минимальный размер заработной платы, установленный законом о республиканском бюджете и действующий на 1 января соответствующего финансового года. Стандартный вычет применяется за каждый календарный месяц. Общая сумма стандартного вычета за календарный год не должна превышать 12-кратный минимальный размер заработной платы, установленный законом о республиканском бюджете и действующий на 1 января соответствующего финансового года;

882-кратный размер месячного расчетного показателя за календарный год на основании того, что такое лицо на дату применения настоящего подпункта является:

- инвалидом I, II или III групп;
- ребенком-инвалидом.
- В случае, если физическое лицо имеет несколько оснований для применения настоящего подпункта, исключение доходов не должно превышать предел дохода, установленного настоящим подпунктом;

882-кратный размер месячного расчетного показателя за календарный год на основании того, что такое лицо на дату применения настоящего подпункта является:

- одним из родителей, опекунов, попечителей ребенка-инвалида, – за каждого такого ребенка-инвалида до достижения им восемнадцатилетнего возраста;
- одним из родителей, опекунов, попечителей лица, признанного инвалидом по причине «инвалид с детства», – за каждое такое лицо в течение его жизни;
- одним из усыновителей (удочерителей), – за каждое такое лицо до достижения усыновленным (удочеренным) ребенком восемнадцатилетнего возраста;
- одним из приемных родителей, принявших детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в приемную семью, – за каждое такое лицо на период срока действия договора о передаче детей-сирот, детей, оставшихся без попечения родителей, в приемную семью.

На основании вышеизложенного, стандартные вычеты применяется лицам, которые указаны в вышеперечисленных подпунктах, но при этом положения подпункта 3) пункта 1 статьи 346 указанного кодекса, не применяются в отношении:

- работников администраций соответствующих организаций образования, медицинских организаций, организаций социальной защиты населения, являющихся опекунами и попечителями лиц, нуждающихся в опеке и попечительстве, в силу трудовых отношений с такими организациями;
- лиц, вступающих в брак (супружество) с матерью или отцом усыновляемого ребенка (детей) в соответствии с брачно-семейным законодательством Республики Казахстан.
- Согласно пункту 2 вышеуказанного кодекса - Стандартные вычеты, предусмотренные подпунктами 2) и 3) пункта 1 настоящей статьи, применяются в том календарном году, в котором возникло, имеется или имелось основание для применения данных налоговых вычетов.

Вопрос № 24

Кому при поступлении на учебу в организации образования, реализующие образовательные программы технического и профессионального образования, предоставляется квота?

Ответ

В соответствии с пунктом 8 статьи 26 Закона Республики Казахстан «Об образовании» - При поступлении на учебу в организации образования, реализующие образовательные программы технического и профессионального, послесреднего и высшего образования, предусматривается квота приема для:

- 1) граждан из числа инвалидов I, II групп, инвалидов с детства, детей-инвалидов;
- 2) ветеранов боевых действий на территории других государств, ветеранов, приравненных по льготам к ветеранам Великой Отечественной войны;
- 3) граждан из числа сельской молодежи на обучение по образовательным программам, определяющим социально-экономическое развитие села;
- 4) лиц казахской национальности, не являющихся гражданами Республики Казахстан;
- 5) детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, а также граждан Республики Казахстан из числа молодежи, потерявших или оставшихся без попечения родителей до совершеннолетия;
- 6) граждан Республики Казахстан из числа сельской молодежи, переселяющихся в регионы, определенные Правительством Республики Казахстан;
- 7) детей из семей, в которых воспитывается четыре и более несовершеннолетних детей;
- 8) детей из числа неполных семей, имеющих данный статус не менее трех лет;
- 9) детей из семей, воспитывающих детей-инвалидов с детства, инвалидов I, II групп.

Таким образом, для получения квоты при поступлении достаточно наличия одного из вышеперечисленных оснований.

Вопрос № 25

Должны ли в организациях образования, для инвалидов создавать условия, позволяющие пользоваться бесплатными информационными ресурсами?

Ответ

В соответствии с подпунктом 7) пункта 3 статьи 47 Закона Республики Казахстан «Об образовании» - Обучающиеся и воспитанники имеют право на: бесплатное пользование информационными ресурсами в организациях образования, в том числе в доступной форме для инвалидов, детей с ограниченными возможностями, обеспечение учебниками, учебно-методическими комплексами, в том числе изготовленными для инвалидов, детей с

ограниченными возможностями.

По моему мнению, исходя из вышеуказанного подпункта, организация образования обязана создавать условия инвалидов, детей с ограниченными возможностями.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Работа в рамках данного проекта с семьями, оказавшимися в трудной жизненной ситуации показало низкий уровень юридической грамотности населения, незнание законов РК и отсутствие навыков пользования информационно-правовой системой нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет», порталом электронного правительства eGov.kz, единым окном доступа к сервисам и услугам судебных органов Республики Казахстан в электронном виде, автоматизированной информационной системой органов исполнительного производства Министерства юстиции Республики Казахстан.

В связи с этим необходимо создавать условия юридической и цифровой грамотности разных слоев населения Республики Казахстан.

Методическое пособие представляет собой источник информации в виде справочника, которое носит рекомендательный характер и не являются обязательным юридическим документом для исполнения.

Следует отметить, что каждая трудная жизненная ситуация, которая касается правовых отношений, может иметь индивидуальный характер, при котором законодательство применяется исходя из возникшей проблемы индивидуально.

При составлении ответов на вопросы применялось законодательство Республики Казахстан, а также в некоторых ответах имеется личное мнение автора.

Список источников:

<https://adilet.gov.kz/>

<https://egov.kz/>